

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek ezután minden szerdán és szombaton.
 Előfizetési ár:
 Ezután egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr.
 Beigntatási ár: 6-hasabos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden beigntatásért 30 kr.
 A „nylt-tér”-ben 4-hasabos petit-sor 20 kr.

Az előfizetési pénzek a lap kiadását illető minden tárgyak a kiadó-hivataltól. Ekkor magyar számlát kell nyitni. 3 Koronás-utca, 18. sz. a. j. intézkedik.
 Bérmentetlen levelek el nem fogadhatók.

Előfizetési felhívás

FÜGGETLEN LAPOK

1. évf. okt.—decz. folyamára 2 ft. 50 kr. egy hónapra — 90 „

Az új évfolyam beálltával t. előfizetőinket lapunk további partolására kérjük, s azon t. ez. előfizetők, kiknek megrendelése a hó végével lejár, tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek azt e hó végéig megújítani, hogy a lap szétküldésnél fennakadás ne történjék.

A „Független Lapok” kiadó-hivatala.

3 korona-utca 18. szám.

Szerkesztőségi iroda:

3 korona-utca 25. szám.

Nyílt levél

A „Független Lapok” szerkesztőjéhez.

Uram, — lapjának két legutóbbi száma oly érdekelten foglalkozik szemlémmel, miszerint lehetetlen igénybe nem vennem a kihívott irodalmi munkák jogát a folszóllalásra. Teszem ezt t. szerkesztő úr engedelméből a „Független Lapok”-ban, több oknál fogva; de legkivált azért, mert a „Független Lapok” olva-öközönösége a közjogi pártállás nézpontjából szólva, valamennyi pártállalat magasabb értelmiségéből torlódván egyv. e lap hasábjain válik leginkább igazoltá azon fölvilágosítás is, melyet fönérintett közleményekre adni óhajtok.

Tisztelt szerkesztő úr! Lajpa azt mondja, hogy én mint „culturreformer” „külön, még inkább alakulandó párt szervezésére gravitálók.” s hogy „e t. ren bizton számíthatok sorakozásra, mert míg a közjogi téren egymással ellentétben álló pártokat látunk, melyek e téren a rendezkedés bef. jevesz, a társadalmi k. ésekben egység, homogenitás fog a békés fejlődés me. netére működni.” — s ez okból „gen. óhajlatomnak” tartja, miszerint által írott a törvényhozásban t. foglalk. Uram, — egy pillanattal sem titkolom, hogy régóta osztom a „Független Lapok” azon nézetét, miszerint sokat

szenvetett hazánk értelmi egy mint anyagi érdekei egy korszerűleg haladó közművelődési párt alakulását szükség. l: csak sajnálom, hogy ugyanakkor, midőn első ízben lón nálunk kimondva e szükséglet ily határozott alakban politikai közlöny által, mindjárt egyuttal saját egyéniségem csekélyége is ok. tani kapcsolatba hozottát ama szükség. gelt közművelődési párt megszervezé. sének lehetőségével. Eddigi politik. usaink nem csekély része fog megüt. közni azon, hogy valaki az országház falain kívül, az irodalom egyes munk. ásaiktól várja egy új nagy nemzeti párt alakítását: és így nem tarthatom az így érdekében előnyösnek azon megítéltetést, mely idézett felhívás. szerű szavakban, túlbecsült erőmet érte. Amde másfe ől az így tárgyilag. os fontossága, — úgy hiszem — eléggé kifog. menteni, ha hogy a jelen alkalm. annak elmondására használok föl, hogy mik az én nézeteim az alakítandó közművelődési párt foladatai s kellekei felől.

Főnlévő politikai pártjaink kizárólag nemzetközi mozzanatok, — az Ausztriaivali egyezkedés nemzetközi mozzanatai körül jegezedtek le. Sem a kormánypárt, sem az ellenzék árny. alatai nem állapodtak meg egy határo. zott programban a közművelődési poli. tika életkérdésével szemközti. — Bö. ven kiderül ez az elemi közoktatásügyi törvényjavaslat alkalmából folyt par. liamenti és hírlapi pártnyilatkoz. ványokból: — sőt elszomorodva kellett tapasztalunk, miszerint magát a közművelődési állampolitika jogosultságát is kétségbe vonták kiváló törvény. zők, írók összes főnlévő pártárny. alataink ker. tein belül. Törvényhozók, írók, kik az államnak csak a jogrend. megvédését akarják megengedni, kik részint fölületes viágtapaszlatra, részint fölületes meg nem emésztett kül. földi olvasmányokra támaszkodva azt tanítják, hogy a magyar nemzet közművelődését nem az áll. mának, hanem a társadalomnak kell támogatnia. És éppen ezt tartom én nemzeti hátra. maradásunk egyik kiapadhatlan kütf. jének. A magyar közművelődés korszerű neki lendülését nem a magyar államtól, hanem a magyar „ársadalomtól” várni — valljon jelenthet e jelenleg egyebet mint hazai viszonyaink teljes félreis. merését? Magyar társadalom mint szer. ves egész, oly értelemben mint angol, amerikai, német, francia társadal. lom még tulajdonkép nem is létezik.

ezen állításból indultam ki „Közokta. tásügyi Reform” czimű munkámban, és alig hiszem, hogy művelt gondolk. dő, ki hazai néprétegeinket közelebb. ről ismeri, ezen állítástomat megróttá volna, midőn annak okadatolását átér. tettem. Magyar ajku, úgy nevezett „pol. gári” osztályunk „tiers état”-unk nincs is; magyar ajku „főnemességünk”, „köz. nemességünk”, „alsóbb iparos” népréte. günk és földműves néprétegeink van ugyan, de ugyan azon arányban talál. kunk-e mind ezen magyar ajku népréte. geinkben ragaszkodást nemzeti közművelődésünkhöz mint a melyben va. gyont, befolyást találunk nálunk, ezen ragaszkodásukat az élet czeralaku érintkezéseiben anyagilag támogatni? Valljuk meg őszintén, azon szemreh. nyás, melyet egykor gróf Zay Károly tett Széchenyinek, még mainapiglan is talál: azok, kiknek módjukban állana nemzeti közművelődésünket a társad. dalmi téren ezekkel támogatni, csak dicsőített kivételes esetekben tesznek tanuságot hazafias fogékonyságukról, áldozatkészségükről a magyar tudom. anyosság, irodalom, közoktatásügyi, művészet iránt; míg azok, kik a magyar közművelődés nehéz munká. jában a termelőknél és fogyasztóknál egyiránt túlyomó tömeget képezik, azok, kik a magyar nemzet tulajdon. képeni beléletét élék, — disztelenül, de lángoló kebellet élék, — nyomorgó katolikus és protestans alsóbbrendű papok, éhhalállal küzdő tanárok és tan. itók, ügyvédek, mérnökök, orvosok, tisztviselők, gazdatisztek, kisebb bir. tocsok, — fillérekkel járulhatnak a vagyonosabb néprétegeink által elha. nyagolt közművelődési érdekek támog. tásához legfőbb. Elutasíthatlan tény tehát, miszerint vagyonilag jelen. tekeny néprétegeinket még előbb ny. kelene a magasabb magyar életbe, a nemzeti közművelődés életébe bele. nevelnünk, még ha minden áron csak azt óhajtanák is, hogy majdan ne az állam, hanem a társadalom öregbítése kizáró. lag a magyar polgárosolást. Ugye de, hogy neveljük őket ebbe bele, ha el nem ismerjük, hogy legalább egyelőre kell a magyar államnak mind a va. gyon-aranyos közművelődési közteher. viselés egyenlőtli hatályával, mind a népképviselet, kormányzat össze s al. lomáira behozandó műveltségi képesítés kulesa által, — a most vaj. dó magyar társadalomnak sz. rves kiegészülését kersztül segítenie? Mindkettőre szükségünk vagyunk. A

társadalom saját jószántából nem akar. ja, és saját erejéből nem bírja kellőleg neki lendíteni anyagi tekintetben a ma. gyar közművelődést: tehát a magyar államot kell rávennünk, hogy ezt te. gye. Teheti pedig ezt az által, ha az államháztartási költségvetésbe kellő mérvekben veszi föl a hazai közokta. tásügyi, tudományosság, irodalom, mű. vészet pénzbeli fedezését — vagy on. a arányos közmegeadózatás ál. tal pótolván ki azon érzékeny vesztesé. get, mely t. közművelődésünk jelenleg szenved a társadalom terén, hol most miként imént említők, a közműve. ödés támogatásától majdnem kizárólag azok nem vonják magukat vissza, kik azt, ezen árva magyar közművelődést, csak fillérekkel gyámolítják.

Másrészt gróf népünk túlyomó töme. ge a mostoha századok átkai alatt köz. tudomásulag még mindig oly sötét tudat. lan ágban görnyedez, mi-zerent alkot. manyos jogainak botor gyakorlása ál. tal társadalmi téren magyar közműve. ödési életet nem élő vagyonosabb, be. folyásosabb hazánkfiait igen gyakran megerősíti inkább a hagyományosság lelkiismeretlenségében, a helyett, hogy a közművelődési munka medrébe er. kölesileg belekényszerítene: szükséges tehát, hogy egy belterjesebb erő kény. szerítse őket erre, ne a nálunk még oly gyenge társadalom. De ugyan minő. erő lehetne ez, ha nem a magyar „ál. lam”, ha nem szeretett hazánk hón. apolt államereje? Ismét az államra van tehát szükség a közművelődé. sünknek, hogy szégyenteljes hát. ramaradását kinöhesse. Az állam pedig az által lendíthetne ez oldalról az ügyön, ha hogy összes államintézmé. nyeit a szabadság és egyenlőség fölté. tein kívül a műveltségi képesi. tés alapjára fektetné. Azaz, csak az által, ha a magyar demokratiát közművelődési alapon igyekeznek meg. szervezni.

Ime, ezek lennének a magyarság értelmi és anyagi korszerű haladásá. nak egyedül lehetséges emeltyüi, — és ki tagadná? hogy ezek lennének egy. tural az emberiség nagy érdekeinek emeltyüi is, tekintet nélkül arra, hogy valjon valaki, a nemzeti közművel. dés anyagi és értelmi támogatását csak azért várja e jelenleg az államtól, mint hogy az államot egyelőre eszközül akarja fölhasználni a még elégtelen magyar társadalom sz. rves kinevelésére vagy, hogy véglegesen, egyszer min. denkorra a közművelődés fejlesztését

is vallja a jogrend megvédése mellett az „állam” czéljának?
 Sajnos, hogy még mindig oly szá. mosan vannak valamennyi hazai párt. árnyalatunkban kiváló befolyású fér. fiaik, kik nem akarják vagy legalább nem látszanak ennek igazságát megér. teni. Ennek tulajdonítom, hogy a közművelődés rendszeres politikáját egy főnlévő hazai pártunk sem vette föl programjába, mely hiány folytán az. után még valódi életkérdésekben is oly elszomorító szétágozás válik lehetővé, minőt a népacvelés kérdésében vala. mennyi pártárnyalatunk keretein belül, — sőt maguk közt a vezetők közt — tapasztaltunk.

Igaz, e szétágozást elvlegre is csak a hazának kell meg-sínylenie.

Meg is fogja sínyni, elég keser. rűen, — mindaddig, míg egy erős közművelődési reform-párt nem alakul ná. lunk, belül is, kívül is az országházán. Egy reform-párt, melynek pro. grammját csak két nagy tekintet fogná szabályozhatni: a nemzeti közművel. dés államköltségvetési fedezésének te. kintete és a népképviselet, kormányzat műveltségi, illetőleg szakműveltségi képesítése. Amabból kérielhetlenül következik legalább is a gyennyon. lazadiki alkotmány által biztosított ál. lami önállóságunk törvényes, tehát bé. kes visszaszerzésének szükséglete, — az okadatolást e helyütt elfogja en. gedni Ön, Uram! — ki maga is mind. járt első pillanatra meggyőződhetik, hogy minél többet nyernünk vissza ál. lami önállóságunkból, annál többet fordíthatunk államháztartási költség. vetésünkben közművelődési czélokra! — emez arra ösztönöz, hogy gy. vennyolozból átöröklött törvényeink mélyebb értelmét, a demokratiát kellő rendszabályokkal ne csak biztosítani igyekezzünk a gyakorlat terén, de a műveltségi képesítés rendszeres ke. resztülvitele által az államintézmények különböző lépcsőin kitisztítani is, tör. ténelmileg fejlett népetlünk egynemű közművelődés-ellenes- felszégsegeiből.

Két alapeszménk van tehát a bé. kes uton elérhető lehető legnagyobb állami önállóság, és a közművelődési alapon megszervezendő nemzeti demo. kratia. Elvben nagyon sokan maguké. nek fogják vallani mindkettőt, elanyi. ra, miszerint, ha egyéb akadály nem forogna fönn, fölkiálthatnánk, hogy — már is megvan óhajtott közművelődési reformpártunk alakulva! De van egy akadály, mely nem csekély mérvben

A FÜGGETLEN LAPOK

TÁRCZÁJA.

A művészet szelleme.

(Váry Gellértől.)

III.

Áttekintve röviden Istennek és lelki éle. tünknek benső természetét, egy részről azon következtetésben állapodhatunk meg, hogy Isten az egyedüli örök és legfőbb művész, ki maga örök igazság levén, az Ige által, ki az ő egyszülött Fia a legszobor mindenséget al. kotta, s a Lélek által a legfőbb jószágra kalau. zolja, más részről pedig, hogy ő azon minta. kép, ki után a saját képre alkotott művés. znek indulnia kell, mert ő azon kutforrás, hon. nan az igazságot legnagyobb mértékben me. rítheti, azon enyészhetlen szépség, melyhez mindennek minél szebb, annál inkább kell hasonlítani, s azon jószág, melyet elérni min. den vágyak legfőbbikének tekinthetünk. E két sarkpont az, melyen a művészet elmélete nyugszik, s magával az emberrel együtt ez állapotban kell vala annak maradnia. A művészet első tiszta természete valóságinté. azon hódolat volt, melyet az első ember megteremtése után Alkotójához fordulva mondott, mit Milton lángelméje e szavak. ban fejezett ki: „Magasztaljátok Jehovát, ti égnek lakói, magasztaljátok az égi ma. gaságokban, magasztaljátok őt minden an. gyalai, magasztaljátok őt minden seregei.” — „Ilyennek kelle lenni, ugymond Villemain, az emberiség kezdeténél, ezen urnak a földre való küldetésénél a költészet első le. hellelőnek. Az Istenhez szállt az s bemutatá neki a világ áldozatát.” (Villemain Génie de Pindare.) Ime az istenség fölsége elmerülő

mély áhitat, mely az első művészi termék anyagát a szavakat áthatja. Ez azon benső szelleme a művészetnek, melynek folytonosan minden megszakadás nélkül kell vala élni a további fejlődésben. De míg a művészetnek ez Isten lelke szerint való megindulását lát. juk, lehetetlen fájdalomosan meg nem illető. dünk, midőn a bűn következtében azon em. beri lelket, melynek igaz, szép és jóra törekvése oly fényesen kezdte ragyogni, homályba bo. rulni szemléljük. Az emberi lélek tükért hosszú időre egy bajjólátu fekete főtöl, a bűnnek homályba fődte el, mely alól vajmi töredékesen tűnt keresztül az Alkotó képe, mert azon ember, ki ezeltől az igaz, szép és jó eszméjében élt, ezentúl a hamiság, rúttság és gonoszság elveiben találta örömet.

Bár a történelmi írók több korszakra különözzék az emberiségnek a földön töltött életét, tulajdonképen csak kettőre oszthatjuk azt föl azon nagy jelentőségű eseményeknél fogva, melyek mindkettje az egész emberi nemet érdekelte. Az első az emberiség clesé. sénéi indul meg, melyet a lelki tökéletlenség jellemez, a második az emberiségnek clesett helyzetéből egy kegyes kéz által való föleml. tetésével veszi kezdetét, melynek azelőtt nem tapasztalt lelki erőnyek a tulajdonai, vagyis az emberiség története a bűnbeesés és a meg. váltás két legjelentékenyebb eseménye körü. fordul meg. E fölszatas művészeti szempont. ból is, milyenből jelenleg van rá szükségünk, oly fontos, hogy abból a művészetnek e két időszak szerint irányult szellemét olvashatjuk ki. Mert míg a megváltás időszaka előtt a mű. vészet szelleményei is bűn viszfényei lettek a hármas lelki tehetség megzavarodottságának, úgy a megváltás után az ismét helyreállított egyensúlynak. Miután, mind az igaz, mind a szép, mind a jó eszméje elválaszthatlan egyen. léségben van egymás-al, világos, hogy a he.

lyes műben szinte mind a háromnak egyenle. tesen kell látható vagy hallhatóvá tétetni, s bármelyik a három közül kizorítottatik, az olyan művet egészen bevégzett tökélytnek nem lehet mondani. Pedig a bűnbeesés idő. szakában e három eszme iránti egyenletes vonalom megzavarodván, a művészet szelle. me is okvetlenül némi hiányosságba caett. Mert az igaz, szép és jó eszméje közül a két küllös vagy gyengén vagy sohasem ábrázolta. tott s a kiálto hiány a szépség eszméjének a legérősebb színekben való kifejezése által pótoltatott. A lélek hármas tulajdonának megháborításában van az indoka az ókori művészet azon sajátosságának, melynél fogva az igaz és jó eszméjének oly gyakori mellőzé. sével egyedül csak a szép eszméjét állította elől. Hogy a művészet ilyetén alakjában nem lehetett egészen az emberiségnek örök czélf. felé kalauzolója, magától értetik.

Miután minden, a mit Isten teremtett jó vala, nemkülönben, mint az imént láttuk a művészetnek szavakban nyilatkozó első kez. dete is. Istenhez volt irányozva s annak visz. fényétől valami kinagyarázhatlan kellemet. nyert az. Ezen belső érzület és annak sza. vakban való kifejezése, mintegy anyag által való megvalósítása, a művészetnek azon sarkkövét képezi, melyet az emberi szellem e fölséges őptelének alapján a bűn nélküli ésszülletet. Ez Istenhez való mély áhitatú vonzódás, eredet nél fogva a művészet minden ágának belső szelleme, mely a szerint virág. zott vagy hanyatlott, a mint ezen kiindul. as ponthoz hibében ragaszkodott vagy attól el. távozott. Minthogy e belső szellem a műv. szet lényege, természetesen találjuk, hogy míg a külső megvalósulása ennek a küllö. föle korszakok és nemzetek szerint változott, belsőleg minden időn keresztül ugyan annak kelte maradnia. Ez magától érthető. Ugyanis

a szellem levén a művészet igazsága, annak sem időben sem nemzetenél változnia nem le. het. Az igazság mintegy önmagában foglalja a hagyományosság elvét. A reánk hagyomá. nyozott igazságot a kapott alakjában kell utóainkra hagyományozni, s a hagyomány ilyetén nemével szakítani nem egyéb, mint az igazság elismerését fölmondani. A műv. szetek szelleme azaz belső igazsága is mind a bűnbeesést mind a megváltást követő idő. szakban ugyanaz volt, a mennyiben akárme. lyik hajdankori nemzetnek szóló vagy közp. művészte egyiránt az ő vallási hiedelmek megtestesítje s isteni tiszteletük kiegészítője volt. E szerint azok művészetében az istenség felé való emelkedés nem hiányzott. Ugyan e szellem él a megváltás utáni időszak műv. szetében is, mindazáltal azon különbséggel, hogy míg a megváltás előtti időben a művés. zettel emelkedett ugyan lelkével, de az Isten iránti ismeret az ősbta következtében el. levén homályosodva, uen az igaz istenhez emelkedett; addig a megváltás utáni idő mű. vésze a kinyitkozatás által Isten igazi is. meretében vis-szahelyeztetve szellemének ih. lettségében elhoz repülhet, a kit egyedül il. let az imádás és a dicsőség. Miként tehát maga az ember jónak teremtetvén bűne kö. vetkeztében lelki tiszta tehetségei nem sem. misültek meg, hanem csak megrogáltattak, úgy e belső viszás állapotban az ókori mű. vészetre vonatkozólag azon kihatása lett, hogy a művészet szellemének is egyik fele vagyis az Istenhez való irányulás megmaradt, de a másik fele azaz, Istennek igazi ismerete elhomályosult.

Minden elméletnek leghebb magyará. zója levén a tettelegesség (praxis), a tér sz. kéhez mért futó pillanatot vetni a művésze. teknek mind a bűnbeesést, mind a megváltást követő időszakára nem lesz fölséges, és

azt, a mit fönlőbb eszményileg láttunk, tény. leg is szemlgyore vesztünk. A föld keletésénél elsőlelt emberiség művészi tehetségét mint kezdte igénybe venni, szellemének alakító erejét mily sikkerrel alkalmazta az anyag küllöföle nemeire s mily hiven tudta abba ihleni lelke képmását, történeti adatok hiá. nyában oly csekély ismerettel bírnak, hogy majdnem a semmivel egyenlő. De midőn azon nemzeteknél, kiket a történelem hajnalpír. latánál az óskorban legelőször megpillanta. nak szemünk, milyenk a hinduk, babiloniak, egyptomiak, zsidók és más egyebek, már a szóló és képzőművészetek nagy tökéletesé. ségével találkoznak, lehetetlen azon meggyő. ződésre nem jutnunk, hogy a művészet az első emberrel véve kezdetét nemzedékről nemzedékre haladt tovább a tökéletesedés útján, melyen az egyik nemzet a tökély elért fokát a másiktól elcsajátítva, ez által még magasabba emelkedett. Ez emelkedés. ben az átlényegülésnek (transsubstantiatio) egy fölséges tüneményét bámuljuk, melynél fogva egyik nemzet a szomszédja művészi szellemét magába vevén a szomszéd ugyan elhanyaglott, de amaz a szellemnek életű ereje által tetemesen előrehaladt. A nemze. tek művészi szellemének e kifejlődése és im. két egy másikba való átlényegülése sok szá. zalon keresztül tart az ó-kor egész folyama. tában, míg végtére az egésznek művészi lá. nyaga a görögök életében központul. Így, mivel a görög nép művészi szelleme az egész hajdan-korot magában foglalja, fölölge. senne a többi népek művészetét figyelemmel kísértünk, miután ott legfőbb is alak. lomséggel találkoznánk, a lényeg pedig, melyre jelenleg szükségünk van, a görögök művészetében teljesen befoglaltatik.

nehézül meg egy ily párt gyors létrejöttét. Attól tart igen sok gondolkodónk, hogy az emberiség nagy érdekeit, tehát a közművelődési alapon szervezendő demokrátiát is hazánkban éppen azok fogták leginkább veszélyeztetni, kik nem érve be egyszer mindenkorra az 1867-diki kiegyezkedés nyújtotta alappal, minél előbb, minél többet akarnának visszaszerelni az 1848-diki alkotmányból. Részemről tisztelen, mert nincs okom jóhiszeműnek nem tartani ezen aggodalmat, de egyáltalán nem osztom. Csak az esetben osztanám, ha azt hihetném, hogy adott körülmények közt — most, Königrázt után, az egységesülő nagy Németország szabadellvi fejlődésének láttára — Ausztriának érdekében állhatna a magyar nemzet ellenében, — ennek szigorúlag törvényes magatartása daczárás — az államcsíny, és ha azt hihetném, hogy mind az, ki nálunk az 1848-diki alkotmány törvényes, békés utoni visszaszerzését emlegeti, forradalmat akar. Egyiket sem hihetem, mert csak akkor hihetném, ha nem lehetne föltennem egyáltalán Ausztria részéről semmi józanságot, sem azokra részéről nem, kik hazánkban a negyvennyolcadiki alkotmány visszaszerzését mai napság óhajtkák. Tehát nem oszthatom azok aggodalmát sem, kik a negyvennyolcadiki alkotmány békés visszaszerzésére tett törvényes kísérletektől nem kevesebbet féltenek mint az emberiség nagy érdekeinek kockáztatását.

És mert ez tiszta, világos meggyőződés, éppen ezért minden tétova nélkül ragaszkodom én is — független állásomban, sem jobb sem baloldali programom által le nem kötve — ahhoz a mit 1865-ben a pest-terezvárosi, s a mit pár héttel ezelőtt a székesfehérvári választók elé adott programomban kijelentettem, ahhoz t. i. hogy én hazánknak az 1848-diki alkotmány által biztosított önállóságáért törvényes, békés uton küzdeni meg nem fogok szűnni soha. Küzdeni akarok azonban oly módonban, mely bármily programot gondolkodót meggyőzhessen a felől, hogy mit sem szeretnék kockáztatni az 1867-diki kiegyezkedés által bizonyos tekintetben tovább fejleszthető közművelődési, közgazdasági, társadalmi mozzanatokból, mit sem az emberiség nagy érdekeiből. Hisz magam is átérzem, miszerint nem szabad egy nemzetnek nem oly önzőnek lennie, hogy csak oly jórt akarjon küzdeni, melyet sirba szállta előtt saját maga egészen kiküzdni remél! Uram, — ha vannak e hazánk, kik áthatva említett közművelődési reform-párt alakításának szükségességétől, felém nyújtják elvbaráti jobbjukat: én ez elvbaráti készorítást elfogadom, föltéve, hogy az, ki alkotmányos közreműködésemet igénybe venni kívánja, nem táplál más nézetet mint én Magyarország függetlenségének végzetleges kérdéséről.

Sőt, elfogadom a szövetkezést a nyilvánosság terén mint őr, tisztán közművelődési feladatok megoldására is készséggel, de csak oly gondolkodókkal, kiknek művelt fölfogása nekem szintén biztosítottot nyújthat a felől, hogy sem közjógi programjok, sem alkotmányos küzdelmök taktikája nem teszi közvetlenül közművelődésünk szükségelté állami önállóságunknak még lassu, fokozatos visszaszerzését sem lehetlenné, sem közvetve nem akasztja meg magának az emberiségnek ama sokat emlegetett és hangsúlyozott nagy érdekeit a pártgyűlésesség fokozása által. És most már, ezek után tisztán fog állhatni Ön előtt is, Uram, — mind okadatolásra, mind céljaira nézve azon ellenzéki szerep, melyre mint író a kormány jelenlegi politikájával szemközt magamat eddigelő kötelezve éreztem, s melyet odahagyni még inkább bűnnek tartanám akkor, ha a képviselőházba beválasztatnám.

Mint magam is a nemzeti közművelődés napzsámosa, oda akarnék hatni, hogy az ellenzék a közművelődési kérdésekben is megtegye alkotmányos köteleességét. Honfium örömmel szemlélném e végre egy új közművelődési reform-párt alakulását: mert megvagyok győződve, hogy állapotaink egy ily párt alakulása folytán csak javulnának. Ellenzékiünk megtalálná így a kellő összhangzatot, nem lenne többé jogküzdelmében destructiv vouaglásra, vagy legfőkébb meddő szömpazarlásra kárhoztatva: és a kormányról fölteszek annyi eszélyességet, hogy szem elől nem tévessze a tory Disraeli reformbilli sakkhuzásainak tanulságait, igyekezni fogja saját maga helyre pótolni

azt, a mit az ellenzék elmulasztandott. Ily parlamentarismust szeretnék én hazánkban, ily tusát a kormánypolitika és az ellenzék közt. De hogy emelkedhetnék adott körülmények közt kormányunk politikájára és ellenzékiük ily színvonala, ha nem áll ott a háttérben egy közművelődési reform — program, mely mind ellenzéki árnyalatainak híveinek szétágazó nézeteire a korszerűség érvelésével fölvilágosítolag hatni képes volna, mind pedig a kormány netáni szükségességeire erkölcsi kényszert gyakorolna! Ez a mit tisztelt szerkesztő ur lapjában elmondhatni vágytam. És most azon óhaj kifejezésével teszem le a tollat, hogy vajha a „Független Lapok“ olvasóinak túlnyomó része, a fölvilágosult hazafiasságban rendíthetetlen katolikus magyar al-papság éppen oly bensőséggel segítené megvetni alappját a mindjártunk által czélbavett új magyar közművelődési reformpártnak, mint a minő bensőség függ egybe Uram, — az Ön által megindított döntő horderejű autonomikus mozgalom ügye özves magyar nemzeti közművelődésünk valamennyi nagy életkérdésével.

Székesfehérvár, október 25, 1868. Schvarcz Gyula.

A kath. papság helyzete hazánkban.

X. Pest, okt. 26.

Ha csak egy futó pillantást vetünk a hazánkban létező lelkesi javadalmakra: első tekintetre szemünkbe ötlök, hogy általában tirthetően dotálvák azok, melyeket a világi kegyurak vallásos érzelme és egykori alattvalók iránti atyai gondoskodása hozott létre, és az elvállalt kötelezettség erejénél fogva ma megsejyelt — jöllehet a kivételek nagy száma nem hiányzik; — az egyházi kegyurság javadalmaira ugyanezt mondhatnók, tán az újabb időben keletkezett néhány kivételével: de annál élénkebb a szükség színezete a vallás-alap bőkerősége alá szorult beneficiumoknál; — a szabad adományozásokban pedig épen botrányos az elhagyatottság képe, akár az isteni tisztelekre rendelt szent helyet, akár az iskolát, akár végre a lelkesi lak- és gazdasági épületeket tekintjük. — Akaratlanul is eszünkbe juttatják a „res nullius“t, már t. i. a plebánia anyagi szükségégeinek fedezését illetőleg.

A végeredményen ugyan nem változtat semmit: világi férfú-e a kegyur, vagy egyházi? — káptalani testület-e vagy a vallás-alap, vagy épen senki? A hiány, a szükség egyformán érezhető; legyen ann-oka bármily különböző; és a lelkeseknek semmi enyhülést nem szerez a tudat, hogy szegény javadalmukat világi kegyurnak köszönik: tagadhatlan mégis, hogy sok a kellemetlenebb benyomás ránk az egyházi kegyurság alatt levő javadalom elhagyatottsága; mintha a mulasztást gyakorol világi főúr vagy testület követi el. — Semmi nem kellemesebb hatás akkor, ha a kegyurság kötelezettségei a vallás-alapra nehezuínek; — sőt azt is elmondhatjuk, hogy minden mód, minden segédeszköz megsértése után, az első esetben is a vallás-alap és egyházi javakra esik az orvoslát kötelessége, — oly köteleesség, melytől csak a lehetlenségoldozat föl.

De mivel találkoznak az életben fejtegetett tárgyunkra vonatkozólag? — szomorú látvány tárul föl előttünk.

Ott állanak az egyház és vallás-alap dús jövedelmei: s a lelkesi javadalmak némelyike csak az éhenhalástól menti meg a hivata ában buzgólkodó lelkeszt!

Autonomia hol késel az éji homályban!

Mily anomalia ez, mily kiáltó ellentét a presbit-rium tagjai között! egy töredék palotákban lakik: és a majoritás? — — nyomorult viskókban, — pedig egyik úgy, mint a másik rész! hasonló képzettségű, érenyű, érdemi tagjait képezi az egy presbyteriumnak. — Unus esurit, alter — — — pedig ki a nap hevét inkább érzi, legalább is anynyira megérdemli a napszámot, mint más kényelmesebben működő munkatársa!

Birtok-egyenlőség nem hozható létre e világon, — jól tudjuk —; s nagyon tévedne, ki sorainkban socialistikus, communistikus eszmék csiréit vélné rejteni; — midőn effle föltevést határozottan visszautasítunk: nem mu-

laszthatjuk el hangsúlyozni; hogy mi nem rajongunk a vagyoni egyenlőség, — deszivesen küzdünk a méltányosság, — az igazság kívánalmainak kielégítése mellett.

Mi a kiáltó ellentétek megszüntetését, a fölzarvart — ha tetszik, részben soha nem létező — egyensúly helyreállítását valljuk jelszavunknak, mégpedig — mit határozottan és újra hangsúlyozunk, — nemcsak az egyházi rendben, de az egész, a nagy társadalomban! Míg a szabadság, egyenlőség, testvériség égből származott nagyszerű eszméje diadalt nem ül, az elnyomási törekvések, — versenygés — kapzsiság, — és szeretethiány tömör phalanxa fölött; — míg a társadalom alkotórészeit nagy részben földönfutók, ehözök képezik; — míg nem mutathatunk föl oly humanistikus intézményeket, melyek lehetlenné teszik az egyik résznek elhullását az éhhalál miatt, — midőn a másik lakmározás, — dözsölésben fecserli el idejét, vagyonát, a szegényeknek rábizott és általa kezelt osztályrészét: addig minden sor üres cerimónia, a társadalom rongyait, nyomorúság elfedő, szemképrázató külső pipere, hézagzóltó cziczoma!

Ismételjük, a kiáltó ellentétek el kell tűnie; a vagyont Isten örök rendelete szerént használni, s a birtokot a socialismus, communismus képtelen eszméinek emlegetése nélkül az emberiség jólétének közös tőkájévé tenni: ez a liberalismus, ez az alkotmány, a józan ész fogalma — a kereszténység szelleme, — az Isten rendelete szerént! ez a mi irányunknak, programunknak alapelve! — Ne mondja nekünk senki, hogy ez nem lehetséges; — ennek valóságga kell lenni, mert az, kit Istennek hiszünk, ki maga az örök igazság, mondja; „és leszen egy akol és egy pásztor.“ Miként létesülhetne az egy akol és egy pásztor hanem a testvérülés alapján, melyre a kereszténység isteni tanának minden eszméje utal bennünket?

S ha ez így van, — amint bizonyos hogy így van, miről adandó alkalommal bővebben is szölandunk, — valljon kinek volna köteles ége első rendben a megmost tán sokak előtt chimeraának látszó nagy eszme megtestesítésének útját megtörni, előkészíteni; ha nem nekünk?

Ki volna inkább hivatva a társadalom mintájának fölállítására, mint mi, tagjai azon társaságnak, a hívők azon gyülekezetének, mely az isteni igazság depositumát bírja kebelében? — És a hívők ezen társulatában kit illet meg a kezdeményezésnek nem anynyira joga, mint kötelessége; — ha nem azokat, kik a vezényletre hivatvák, kikre a kormányzás jogával a felelősség sulya is nehezedik!

A társadalmi téren is meg kell mutatnunk, hogy nem vagyunk holt — hanem élő kéz, mely elég erővel bír a társadalom épületének rendeltetés-szerű átalakításához. — Vissza kell állítunk saját kebelünkben a kereszténység azon boldog korszakát, midőn a cizm é s rangvagy nem különböző el oly élesen a testvéreket; — midőn első sorban nem az önérdék szerepelt, hanem a társaság, — az egyház, — az emberiség érdeke.

A 48-iki nagy idők nagy emberei fölfogták a helyzetet visszasságát; — az első lépéseket meg is tették a józan reformok életbeléptetésére: de a közbejött események által meggátoltattak. — Az 1850 esztorgami zsinat már nem volt képes magasztos hivatásának színvonalára emelkedni. — Itt az idő, hogy az 1848-iki nagy kezdeményezés alapjára helyezkedve, haladjunk, haladjunk a kijelölt irányban.

Egy kissé eltértünk szorosan vett tárgyunktól, amiért bocsánatot kell kérnünk olvasóinktól: de nekünk úgy látszik, hogy a jelzett eszmék nagy bírodalmában szoros összefüggés létezik itt is, hol az első tekintetre nem tűnik föl. E közbetetés után térjünk vissza a szorosan kitűzött mederbe, az alsó papság, nevezetesen a plebánosok helyzetének további jellemzésére, s tárgyaljuk, — ha úgy tetszik, — a congrua kérdését; mit azonban már a jövő számra kell halasztanunk.

Bécs, okt. 24.

Nyilvános dolog, hogy az osztrák tartományok püspökei nagyobb részt

összeütközésbe jöttek a parlamentarismussal. Leghatározottabb okot erre a házassági törvényintézkedés adott. Az állam ezen újításai ellen az osztrák püspökök legnagyobb része erélyes oppositioába helyezte magát. Encyklikákat bocsátott közre és utasításokat, arra nézve, mint viselje magát az alsó clerus az új államtörvényekkel szemközt. Az ellentét, mely ekként a kath. egyház főpásztorai s az alkotmányos kormány között szükségképp kifejlődött, a kedélyekre izgató hatású volt. Nem lehetett, hogy az nyílt ellenségeskedés ne fejlődjék.

Az állam — gondolá a szabadellvi majoritás és kormány — tartozik törvényeinek tekintélyét fenntartani. Jogában áll czéljával egyező törvényeket hozni, melyek minden állampolgárra nézve kötelező erejűek. Államvallás nincs a vallási jogegyenlőség az államot elkülönzé a confessiótól, fönmaradt kötelessége a vallászabadság érdekeit megóvni minden vallás számára.

Az egyház nem cselekedhet elveinek, dogmáinak ellenére, állít az osztrák kath. püspöki kar legtöbb része — s a püspök nem nézheti a lelkiismeretbe vágó dolgok ilyetén reformját, tegye azt bár az állam maga. Az ég előbbre való mint a föld, a lélek mint a test, az üdvösség mint a világ.

Az elvek ily éles ellentéte, egész a legszigorubb consequentiáig vezetve, a kölcsönös visszahatásban, szakadásra vezetett.

Egyes püspökök az államtörvényeszk elé megidéztek. Ellenük rendes szöbéli eljárás inditott. Hova fog e dolog fejlődni? nem tudjuk, lesz-e taláható valamely szerencsés modus, mely a bonyadalmat megnyugtatólag, s békésen elintézte, vagy a kedélyek nyugalmának nevében egyszerűen felüggeszse?

Részünkről, nagy figyelemmel fogjuk kísérni ezen surlódás részleteit, s nem mulasztandjuk el tárgyalagos és őszinte véleményünket, mindannyiszor szabadellvi férőhoz illő bátorsággal elmondani.

Egyelőre közöljük a prágai törvényeszknek a prágai hercegeprimáshoz intézett pernyilatkozványát. A „Vaterland“ következőleg teszi azt nyilvánossá.

„Ö felsége a császár nevében.

A cs. k. országok mint sajtótörvényeszk Prágában, a cs. kir. államügyeszk 1868. szept. 20-án törvényszám alatt kelt felhívására, jogilag beismerte:

- 1) A cseh egyházmegyék püspökeinek 1868. jun. 24-i, német és cseh nyelven a püspöki consistorium által kiadott pásztori levele, a közrend megzavarásának büntényén alapszik.
- 2) A cseh püspökök 1868. június 3-ki instructiója, az 1868. június 25-i törvényre vonatkozólag, megállapítja a közrend megzavarásának büntényét.

O k o k:

A cseh püspökök pásztori levelében felhozatik, hogy az egyházi házassági törvény megakadályozza a házasságok, tekintet nélkül arra: az állam elismeri-e vagy nem? Ajánlja ugyan, hogy a közönség töltse be az állam által megállapított házassági feltételeket; de egyszermind megállapítja, — hogy a polgári törvények, a menyiben nem egyeznek meg az egyházzal, érvénytelenek és vétkesek Isten és a lelkiismeret előtt s felhívja a közönséget, ne fogadja el a világi bíró ítéletét, hanem tartsa magát a papi hatóságok ítéletéhez, holott az 1868. május 25-i törvény 47. sz. értelmében az utóbbi nem bír törvénykezési joghatósággal.

Vonatkozóssal a polgári házasságra, mely az új törvény megállapított, ezt vétekesen nyilatkozták; állítják, hogy az 1855-ki törvények felelevenítése visszalépés; végül azt állítják, — hogy az állam nem vonhatja el az egyháznak házasságabszabályozási jogát, — mert nem ő ruházta fel azzal. A pásztori levél nyíltan oda törekszik, hogy úgy nutassa be az 1868. május 25-ki 47. sz. törvényt, mintha ellentétben állna a vallással és erkölcsiséggel, és annak érvénytelenségét Isten és lelkiismeret előtt bebizonyítsa s ily módon engedetlenség igazsága és törvény ellen; az a törv. k. 65. §. nyomán megállapítja a közrend megsértésének büntényét.

A cseh püspökök instructiója, mely a „Blahoret“ szept. 26. számában jelent meg, szemére hányja a kormánynak, hogy ez az 1868. május 25-ki törvény által az állampolgárokat vallási meggyőződésük és lelkiismeretük elhanyagolására bírja, hogy meggyőztse az erkölcsi éret és tekintélyt és megölje a lelkiismeret hatalmát.

Ez nyílt izgatás a kormány megvetése és meggyőltetés mellett és megállapítja a törv. k. 65. §. értelmében a közrend megháborításának büntényét.

Az instructio fölhozza, hogy e törvény oly jogokkal ruházta fel az államot, melyek tulajdonképpen annak hatáskörön, hogy egy állam törvény által meglehet szüntetni egy más állam törvényt, de az államnak semmiesetre nem lehet hatalmában, egyházi törvényeket szüntetni meg. Az instructio alapszövege az, hogy az egyházi törvényhozásnak nem veszhét eljogi ereje, daczára a polgári törvények által eszközölt változtatásoknak.

A clerus megbizatik, hogy az új törvény a házasságok szabályozására az egyházi törvény ellenében az egyházi törvény a kötelező.

A clerus megbizatik, hogy az új törvény mellőzésével az egyházi szabályokhoz tartsa magát s mindazon katolikusokat, kik polgári házasságot akarnának kötni, álházásoknak és nyilvános bűnösöknek bélyegezzék.

A házassági akadályok enyhítésében, az asztaltól és ágytól való s a teljes elválásban is megbizatik a clerus, hogy a világi hatóságok és törvényeszkéek rendszabályait érvényteleneknek tekintse s az egyházi organumok döntvényeihez tartsa magát.

Az instructio 12. §-ban megtiltatja a papságnak írott bizonyítványokat szolgáltatni oly házások beiktelési kísérleténél, kik asztaltól és ágytól akarak válni.

Hogy az új törvény által megállapított polgári házasság érvénytelen volna annál világosabb legyen, oly eljárás javaltatik a temetésekül és az anyakönyvbe való bejegyzéseknél, mely nyilvános megszerényesítést czélezo azon személyeknek, kik ily viszonyban élnek.

Ez instructio tehát nyíltan organiszt el lenállásra izgat az 1868. május 25-ki törvény ellen s ez megállapítja a büntény elkövetését a törv. k. 65. §. értelmében.

A cs. k. államügyeszk felhívására tehát szükségessé válik, az 1862. december 17-ki törvénynek 16. §. a. R. G. Bl. 7. száma s a büntető törvény 36. §. a. értelmében járni el.

1868. szept. 28. Mentberger. Dlonhy.

— A görög keleti román egyház nagyszöbeni congressusának formáját és tárgyait előre figyelembe ajánljuk t. olvasóinknak. Ha hasonló tetszésünk nem csak, formailag is sok tekintetben analogiát találunk a görög keleti egyház ezen congressusa, s a tervezet stadiumába levő kat. magyar egyházi autonómia között. Annival is inkább, mivel az egyházi érdekeknek inkább politikai és világi részei hozatnak Nagyszöbenben is organisatio alá. Úgy látszik az egész congressus érdekes és tanulságos lesz nekünk nézve.

Az első ülés rövid vázlata következő: „Amár constituált congressus első ülésében elnök b) Siaguna bemutatja a gör. keleti vallás egyházi, iskola és alapítványi ügyi organisatiójára szolgáló szabályzatot, kiemelve annak fontosságát s megjelöve, hogy e munkalátot metropolitai s legidősb minőségében készítette, de azt komoly tanulmányozás alá bocsátja, s a vélemények szabad, és tartózkodás nélküli nyilvánítását kéri, szívesen vévén a szükséges módosításokat, mert munkalata iránti előszeretettel nem lévén elfogva, azt a congressusnak feldolgozandó anyagként adja át.

E javaslat Fannu indítványára, Popovicu ellenindítványai mellőzésével, rövid vita után a következő ülés napirendjére tizek tiki.

A megválasztott bizottmányok meg aznap megalakulnak és működésüket megkezdeni hivatván fel, az ülés bezáratik.

A szept. 29-én tartott II. ülésben vita támad, hogy a címeket beletegyék, — mi az elnök kijelentés által mostaurá jegenel döntött el, jövőre pedig az általrozattik, hogy még a nevek is mellőztetvén, a jegyzőkönyvbe csak a tárgyak vételnek fel.

Egy tag meg nem jelenését sürgönyzi, 5 ujon megjelent igazoltatik.

Az igazoló bizottmány jelentése folytán az ilyei választás megsemmisítettni s új választás rendelkezést határoztatik. Több megsemmisítés nem történt.

A beütdendők szab lyzata véget kiküldött bizottmány javaslatköt az ideiglenes szabályzatot olvassa fel, mely a bizottmány módosítványival s néhány, a congressusban tett elfogadtatik.

A III. ülésben szept. 30-án jegyzőkönyvhitelesítés, egy tag igazolása s a beütdendők szabályzat kinyomatva kiosztása után elnök b. Siaguna napirendre tiki ki a metropolitai szervezés iránti javaslatot. Janculescu interpellatiójára a papság állapotának javítása iránt, elnök az e tárgyban javaslatot szervezés utánra igéri, midőn t. i. az illetők zsinatot utján már nyilatkozhattak. Interpelláló fantarja a felet jogát.

Elnök a szervezési javaslatot bemutatván, azt szabad megvitását végett egy bizottmányhoz utasitattni kéri, melynek a szükséges felvilágosításokkal szolgálni igéri.

Jeanovicu Gy. a szabályzatokra hivatkozva, a javaslatot tekintve annak nagy fontosságát, számosabb tagokból álló bizottmányt kiadati s ennek megválasztása végett az ülés felüggesztetni kéri. Popovicu Elek a javaslatot a bizottmány működés alapjá ként kéri különösen nyilvánítottán, indítványát elnök eljeltetnek megjelöltvén, az ülés negyedórára felüggeszti.

Újabb megnyilván az ülés, Aldulescu ányojja a választandók megállapított névsorát elnöki indítványozás végett.

Mintán a gyűlés a bizottmány tagjai 27 számában megegyeztet, elnök indítványára a bizottmány tagjait elfogadtattak: Aldulescu, Leményi, Brán, Puscaru, Pijosi, Popoi, Hania, Metianu, Mecciarinu és Hodosi; Moraru, Romanu, Bica, Ratiu, Popovicu, Mocioni Antal, Cernena, Mocioni Sándor, Babesiu és Cosma; Joannovicu, Fauru, dr. Maniu, Pascu Janculescu, Seraciu, Popovicu Janos és Prstau. Mintán a más egyházmegyébe tartozó Mocioni Antalra nézve észrevétel tétetik, s helyette az aradi egyh. megyéből Radulescut jelöli ki, ezek a congressus által a bizottmány tagjaint elfogadtatnak. Némely még jelen nem lévő bizottmányi tag feltételes javaslatát iránt megjegyzés tétetvén s Bica Jánosnak a választás módóztatára vonatkozó elkésett indítványa mellőztetvén, szót emel:

Maniu a román és szerb hierarchia elválasakor különösen a vegyes községek, egy-

Pesti áru- és értéktőzsde			Magyar értékpapírok árkelete.		Bécsi börze		Részvények.		Elsőségi kötvények.		
oct. 26. án.					oct. 2. én.						
Gabna-árak.	Súlyfontok	Ára mértékint	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	
Buza bányási	81	3.55-4.-	115	225	Államadósság.		Nemzeti bank	775	1862. Erzsébet vasut.	103.25	103.75
" tisztai	85	4.-4.45	200	202	5% osztr. értékek	54.60	Hitelintézet	212.30	1867. Államvasut.	120.50	121.-
" pesti	83	3.65-4.10	275	275	" adomentes	59.15	Magyar hitellbank	86.50	Déli vasut	98.50	99.-
Köszvény	85	4.10-4.55	87	88	" nemzeti kölcsön	63.30	Magyar észak. vasut	633	Északi vasut	89.50	90.-
Rozs	83	3.65-4.10	1470	1500	metalliques	57.40	Cseh nyugati vasut	636	Cseh nyugati vasut	84.-	84.50
Árpa serfőzáró	78-79	3.-3.45	440	445	1860 ki sorsjegyek	57.40	Tiszai vasut	161.50	Tiszai vasut	95.-	95.50
Kéles	68-70	2.45-3.35	1170	1180	Magyar földhitelintézet	84.80	Gal. Károly Lajos vasut	109.50	Gal. Károly Lajos vasut	95.-	95.50
Zab	66-68	2.20-3.-	1410	1420	Bánati	76.25	Magyar észak. vasut	1856	Magyar észak. vasut	75.50	75.50
Kukorica bányási	46-48	2.60-3.10	650	655	Horvát	74.-	Lemberg-ernov. vasut	260.30	Lemberg-ernov. vasut	81.-	81.0
Bab új	2.60	2.65	145	145	Erdélyi	76.-	Erdélyi vasut	186.1	Erdélyi vasut	98.50	99.-
Kéles	4.0	5.25	505	510	Sorsjegyek.		Erzsébet vasut	162.50	Ausztr. Dunagőzhaj. társ.	81.-	81.0
Reposé	3.40	3.85	455	470	Hitelintézet	100	Gal. Károly Lajos vasut	207.25	Posti lánchíd	98.50	99.-
Záloglevelek.	Adva	Tartva	190	190	Dunagőzhaj. társ.	138.75	Lemberg-ernov. vasut	178.25	Érték és pénz.		
Nemz. bank kisors. ezüst	98.70	98.90	550	560	Budai	91.-	Cseh nyug. vasut	151.-	Frankfurti váltó	96.40	96.60
Magyar földhitelintézet	94	94.25	175	180	Eszterházy hg.	150.-	Dél-ész. ném. öszeköt. vasut	154.-	Londoni váltó	115.40	115.55
Ausztriai	102.25	102.75	290	270	Salm	39.-	Tiszai vasut	148.-	Párizsi váltó	45.70	45.80
			75	75 1/2	Pálffy	39.50	Magyar észak. vasut	80.50	Cs. arany	5.47	5.49
			380	38	Clary	31.50	Isó erdélyi vasut	145.75	Napoleonfor	9.22	9.23
			400	412	St. Genois	31.50	Isó ausztriai Dunagőzhaj. társaság	523	Egyélti tallér	1.66	1.67
			470	475	Windischgrätz	20	Posti lánchíd	479	1862	113.50	113.80
			91	93	Waldstein	21.50					
			91	91 1/2	Keglevich	14.50					
			96 1/2	97							

H I R D E T É S E K.

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság.

Alulírt igazgatóság tisztelettel jelenti, hogy a helyigözösök esütörtöktől folyó évi oct. hó 1-jétől fogva

Pest, Császárfürdő és O-Buda között.

6 óránként

hétköznapokon reggeli 8 órától esti 6 óráig, vasárnap és ünnepnapokon reggeli 7 órától esti 5 óráig fognak közlekedni.

Pest, 1868. évi szept. hó 26-án.

Az első cs. k. szab. dunagőzhajózási társaság forgalmi igazgatósága Magyarországon.

29. SZ. URBAN KÁROLY

KÖFARAGÓ

Pesten, kerepesi-ut 29 sz. a.

ajánlja magát mindennemű

siremlékek, szobrok és egyházi oltárok

elkészítésére.

Továbbá elvállal bármennemű

építkezési munkákat

a legolcsóbb áron.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Misemondó ruhák

- harisnyák és czipők
- monstranzok
- helyhe, ciboriumok, gyertyatartók, keresztek, pacificalék, füstölők
- lampák,

- duviálék, dalmatikák, albak
- rochetek, velumok
- vánkusok, egyházi iskolai és ezéh lobogok, oltár terítők, infulák, kesztyűk,

valamint mindennemű legjutányosabb áron kaphatók

EGYHÁZI SZEREK

OBERBAUER ALAJOS

Gyárakárában vacsi-utca 15. sz. Pesten.

Arjeszkek és minden utastás kívánatra beállítják.

Kihívó minőségű és olcsó órák.

KOHN IGN.

dusau felszerelt, az évek során jeles birre kapott ÓRA-ÜZLETE.

Pesten, kigyó-utca 6-dik szám alatt.

nagy választékot kínál mindenre való beigazított órákból, két évi korszakadás mellett, árjegyzék szerint. Mindegyik óra a pesti és környéki hívtal részéről ellenőrzés alá van állítva.

A nálam vásárolt órák a legpontosabban vannak igazítva, úgy hogy akár függő, akár fekvő helyzetben vannak, az pontososságra nézve semmi befolyást nem gyakorol. Egy általánosan ismert fogóval igen t. röviden ingyven kapom, melyben közölve vannak az órák minél további pontosítását eszközölő órák rendszabályok.

Genfi zseb órák.

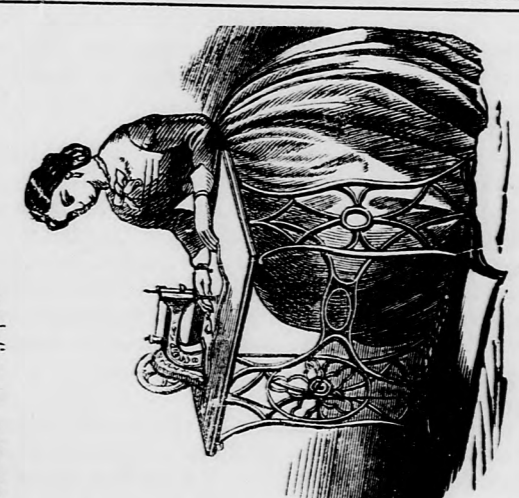
- Ezüst hengerórák 4 rubinnal 42-46
- aranyórák 4 rubinnal 47-51
- hengerórák 8 rubinnal 69, 79, 89-99
- hengerórák 12 rubinnal 110, 119, 148-188
- hengerórák 15 rubinnal 13, 19, 21, 23
- hengerórák 18 rubinnal 30-32
- hengerórák 20 rubinnal 48, 50-54
- hengerórák 22 rubinnal 18, 25-30
- hengerórák 24 rubinnal 40, 61, 94, 129, 180-200
- hengerórák 26 rubinnal 6
- hengerórák 28 rubinnal 8
- hengerórák 30 rubinnal 7, 8, 9-10
- hengerórák 32 rubinnal 8
- hengerórák 34 rubinnal 8
- hengerórák 36 rubinnal 8
- hengerórák 38 rubinnal 8
- hengerórák 40 rubinnal 8
- hengerórák 42 rubinnal 8
- hengerórák 44 rubinnal 8
- hengerórák 46 rubinnal 8
- hengerórák 48 rubinnal 8
- hengerórák 50 rubinnal 8
- hengerórák 52 rubinnal 8
- hengerórák 54 rubinnal 8
- hengerórák 56 rubinnal 8
- hengerórák 58 rubinnal 8
- hengerórák 60 rubinnal 8
- hengerórák 62 rubinnal 8
- hengerórák 64 rubinnal 8
- hengerórák 66 rubinnal 8
- hengerórák 68 rubinnal 8
- hengerórák 70 rubinnal 8
- hengerórák 72 rubinnal 8
- hengerórák 74 rubinnal 8
- hengerórák 76 rubinnal 8
- hengerórák 78 rubinnal 8
- hengerórák 80 rubinnal 8
- hengerórák 82 rubinnal 8
- hengerórák 84 rubinnal 8
- hengerórák 86 rubinnal 8
- hengerórák 88 rubinnal 8
- hengerórák 90 rubinnal 8
- hengerórák 92 rubinnal 8
- hengerórák 94 rubinnal 8
- hengerórák 96 rubinnal 8
- hengerórák 98 rubinnal 8
- hengerórák 100 rubinnal 8

Vidéki megrendelések előre bekielölt árak szerint, a legpontosabban és leggyorsabban készítem, két különböző fajban 10 és 12 írtával. — Egyedüli depot Magyarországon és kaposztól részét száma. csak nálam.

Kohn Ignác, órárműves.

A new-yorki Singer manufacturing Company

valódi amerikai varrógépet

van szerezni a tisztelt közönség ajánlani, midőn az új, a legújabb varrógépet ajánlom, melynek minden részlete a legújabb és legpontosabb, hogy egyszerű és könnyen kezelhető szerkezetű, nagy sokoldalúságú a tartósságát által minden más varrógéppel szemben.

Különböző valók ezek házi használatra, divatmunkákra, női szabásra, divatmunkákra, valamint ingokra, ruhákra, sőt fűzők, cipőzések, nyergesek, kárpitosok stb. használatára ajánlom a nagyobbat.

manufaktúra-varrógépeket melyik a különféle eszközök szerint különböző elköszületekkel el van látva a egyszerű szerkezetű és nagy tartósságú által fogva tűnök ki.

Minden gép tökéletesen jótállás mellett adatik el.

Tantás ingyen.

Fűzőre s a legújabb divat szerinti holgytűzökre megrendelések el fogadtatnak.

Roth L. F.

Főgynök Magyarországon s a mellék tartományokra nézve, Pesten, Váci utca 18. (Nemzeti szálloda)